

СПИСЪК НА ОБСТОЯТЕЛСТВА, НАЛИЧИЕТО НА КОИТО ОБУСЛАВЯ СЪМНЕНИЕ ЗА ТРЪЖНИ МАНИПУЛАЦИИ

Настоящият Списък е приет с Решение на КЗК № 972/19.11.2020 г. и представлява неразделна част от **Насоки за противодействие срещу тръжните манипулации в процедурите за възлагане на обществени поръчки.**

Долупосочените обстоятелства следва да бъдат проверени във всеки конкретен случай на провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка. Наличието на едно или няколко от тях може да обуслови само *съмнение* за тръжна манипулация на съответната процедура от страна на участващите и/или кандидатстващите за нея предприятия. Това съмнение може да представлява основание за образуване на производство пред Комисия за защита на конкуренцията (КЗК) за установяване на евентуално извършено нарушение по чл. 15, ал. 1 от ЗЗК и/или чл. 101 от ДФЕС, изразяващо се в забранено споразумение или съгласувана практика (картел) между участниците и/или кандидатите в процедура за възлагане на обществена поръчка.

Наличието на някое или някои от описаните в Списъка обстоятелства в конкретен случай не следва да се счита за доказателство само по себе си за действително извършена тръжна манипулация. За много от описаните индикатори и примерни ситуации би могло да съществува обективно обяснение, което да не е свързано с участието на съответното предприятие в тръжна манипулация. Независимо от това, при наличие на такива или други подобни индикатори е необходимо допълнително проучване, особено в случаите когато дадени закономерности се повтарят във времето. В този смисъл е особено важно възложителите да събират и систематизират подобни данни. Също така, при наличие на съмнения за тръжна манипулация, основани на тези или подобни индикатори, възложителите следва да уведомят КЗК.

Обстоятелствата са подредени в съответствие с основните аспекти на всяка тръжна процедура: (А) подаване на оферти; (Б) съдържание на офертите; (В) цени и ценообразуване; (Г) отношения между кандидатите и/или участниците в процедурата; (Д) съмнителни закономерности при кандидатстване и/или участие в последователни процедури.

(А) Подаване на оферти:

1. В тръжната процедура са подали заявления или оферти по-малко на брой предприятия, отколкото е очаквано или обичайно, или е подал оферта стопански субект, за когото е публично известно, че не е в състояние да изпълни съответната поръчка.

2. Две или повече предприятия участват съвместно в дадена процедура, въпреки, че на възложителя е известно, че поне едно от тях би могло да участва самостоятелно в процедурата.

3. Само малък брой от предприятията, които са получили достъп до документацията за обществената поръчка и/или са заявили/потвърдили участие в процедурата, подават оферти или участват в провеждани от възложителя преговори или диалог.

4. Един от кандидатите или участниците (или негов представител) подава заявление за участие или оферта индивидуално и, едновременно с това, подава и от името на друг участник.

5. Заявления или оферти на различни предприятия са подадени от един и същ електронен или пощенски адрес.

6. При подаване на електронни документи на различни кандидати, същите показват извършени редакции, направени от един и същ потребител, или редакции, внесени по едно и също време.

7. Някои от участниците в процедурата са назначили едни и същи консултанти за подготовка на ценовите им предложения, оценката на себестойността на съответната стока или услуга, или други документи за участие в процедурата.

8. В деня, определен за отваряне на заявления за участие или оферти присъстват само един или няколко от кандидатите, респ. участниците.

(Б) Съдържание на офертите

9. В заявленията и/или офертите на едно или няколко предприятия липсва информация, която нормално би следвало да бъде представена, техническите или ценови предложения не са съобразени с изискванията на възложителя или с максималната прогнозна стойност.

10. Някои заявления за участие или оферти имат подобен външен вид, разпечатани са на еднакъв вид хартия, имат едни и същи части, точки и подточки, използват подобна форма или шрифт, еднакъв почерк или са налице стилови сходства в тях.

11. Допуснати са идентични стилови и граматически грешки в текста на офертите и съответно са налице сходни поправки или други физически промени.

12. В заявлението и/или офертата на някой от участниците изрично се споменава офертата на друг участник или е използвана бланка на фирмата на друг участник или негови данни за контакт (телефонен или факс номер или електронен адрес).

13. Допуснати са еднакви грешки при изчисленията на ценовите предложения или са направени зачерквания на едни и същи места в текста на офертите, или е използвана идентична терминология при изготвянето на ценовите оферти.

14. Някои от участниците поставят такива търговски условия, срок за изпълнение или условия от друго естество, които явно не съответстват на основните изисквания на възложителя по конкретната поръчка.

(В) Цени и ценообразуване:

15. Наблюдава се необосновано голяма разлика в ценовите предложения на участника, предложил най-ниска цена, и останалите участници в процедурата.

16. При анализа на ценовите предложения на различните участници се наблюдават както необосновано високи, така и необосновано ниски цени.

17. Един от участниците подава ценово предложение, което е значително по-ниско или значително по-високо от това, което е предложил на същия или друг възложител при предходни обществени поръчки с подобен предмет, сложност и количество/обем, без да е налице промяна в икономическите фактори, обосноваващи подобна разлика.

18. Различни участници подават твърде сходни ценови предложения или пък офертираните от тях цени се различават едни от други със същия марж, който е наблюдаван при техни участия в други процедури на същия възложител.

19. Нов стопански субект на пазара подава заявление за участие или оферта за съответната обществена поръчка и едновременно с това останалите традиционни участници намаляват драстично ценовите си предложения в сравнение с тези, които са подавали преди това за подобни поръчки на същия или други възложители.

21. Идентичното ценообразуване буди съмнения, особено когато цените на доставчиците са стабилни и непроменливи през сравнително дълъг период от време, или доставчиците са предлагали различни цени един от друг в предходни периоди.

22. Участници, които осъществяват дейността си в географския регион на възложителя, подават ценови предложения, които са по-високи от предложенията на участници от по-отдалечени райони или от собствените им ценови предложения за доставки в други райони.

23. Едни и същи транспортни разходи са посочени както от местни участници, така и от участници от други региони.

24. Най-ниската ценова оферта е значително по-висока от прогнозната пазарна стойност, определена от възложителя.

25. Очаквани от възложителя намаления от първоначално предложената цена или отстъпки внезапно биват оттеглени или не се предлагат от участниците.

26. Съществува фиксирана разлика в предложените цени от различните участници, като цените предложени от един са винаги с точно определени проценти (например 5% или 10%) по-високи от предлаганите от другите участници.

27. Ценовите предложения на различни участници съдържат значителен брой еднакви изчисления при ценообразуването на отделните артикули/ компоненти, част от поръчката.

28. Внезапно и еднакво увеличение на цените или ценовите диапазони в предложенията на участниците, което не може да се обясни с увеличение на разходите им или на промяна в пазарните условия.

(Г) Отношения между кандидатите или участниците в процедурата за възлагане на обществена поръчка:

29. Налице са данни, че някои от кандидатите или участниците са се срещали по някакъв повод или са имали комуникация помежду си, особено в дните преди изтичане на срока за подаване на заявления или оферти за участие в процедурата, или е известно, че участниците редовно общуват помежду си или провеждат редовни срещи (например в рамките на браншова организация).

30. По време на процедурата за възлагане на обществена поръчка, при контактите си с възложителя се установява, че някои от кандидатите или участниците знаят елементи от ценовите предложения на своите конкуренти.

31. Наблюдават се устни или писмени изявления, преpraщащи към някакво споразумение или съгласие между участниците, или изявления, индикиращи за подаване на оферти като жест, услуга, символично или за прикритие.

32. Наблюдават се изявления, индикиращи че конкретни предприятия не извършват доставки в определен район или на определени клиенти, или изявления, че определен район или клиент „принадлежи“ на друг участник.

33. Даден участник обосновава пред възложителя размера на ценовото си предложение, позовавайки се на „стандартните за бранша или пазара“ цени на съответните продукти.

34. Поставаат се въпроси или се изразяват притеснения относно декларациите за автономност на офертата или се индикира, че независимо от подаването им, същите не се вземат сериозно.

35. Няколко участници отправят еднакви или подобни запитвания до възложителя, или подават подобни молби или материали.

36. Част от традиционните участници в процедури за възлагане на обществени поръчки в дадена област, участват в конкретната процедура само като подизпълнители на спечелилият участник.

37. Налице са данни, разкриващи извършено плащане от страна на спечелилия поръчката участник към други кандидати или участници в процедурата или негови конкуренти, неучаствали в процедурата.

38. Участник, определен за изпълнител, отказва сключване на договор за обществена поръчка в полза на следващия класиран, като впоследствие сключват договор за подизпълнение по друга обществена поръчка или впоследствие сключват договор за изпълнение на част от обекта на обществената поръчка.

39. Даден кандидат прави формално или неформално изявление пред възложителя, че той не очаква да бъде кандидата с икономически най-изгодна оферта или дава основания да се счита, че разполага с поверителна производствена или търговска информация на свой конкурент, или че знае предварително резултата от дадена процедура.

(Д) Съмнителни закономерности при участие в последователни процедури:

40. Наблюдава се ротация, редуване на едни и същи предприятия, които печелят определена група поръчки, без да са налице никакви основателни причини от правно, икономическо или техническо естество.

41. Едни и същи участници на пазара регулярно печелят определен тип обществени поръчки или такива открити от конкретен възложител или обществени поръчки в определени географски райони, въпреки че е налице реална или потенциална конкуренция.

42. Дадени предприятия винаги или често кандидатстват или участват в процедури, но никога не печелят, докато други рядко кандидатстват или участват, но в случаите, когато го правят, непременно печелят.

43. Даден участник в процедури за възлагане на обществени поръчки винаги подава най-ниските ценови предложения или, обратно – винаги подава най-високи такива.

44. При наблюдение на офертите на едни и същи участници се установява, че за дадени обществени поръчки те подават сравнително високи ценови предложения, докато за други подават сравнително ниски за процедури със същия обект.

45. Няколко кандидати или участници в определена процедура за възлагане на обществена поръчка се оттеглят, без да са налице обосновани причини за това.

46. Редовните участници не подават оферти в определена процедура, в която обикновено се очаква да участват, но продължават да предлагат оферти в други подобни процедури или започват да участват чрез обединения, вместо самостоятелно.